

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Μένη Κούρου
Εκπαιδευτικός, Υπ. Διδάκτωρ
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Αμαλία Α. Υφαντή
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Πατρών

Άννα Τσατσαρώνη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Abstract

This paper aims to explore the interactions between the transformations of the discourse on the body and changes in the field of Physical Education (P.E.) in the Greek education system: specifically, the introduction of P. E. as a school subject and the evolution of training institutions for P.E. teachers.

Drawing on the theories of Foucault, Bernstein and Bourdieu, the study analyses the changing institutional status of P.E. using official sources; from the first failed attempt at its institutionalization in 1834 up to the present day establishment of the University Departments of Physical Education and Sport Science. The main findings of the study support the thesis that the transformations of the field of P.E. result from multifaceted interactions among social, economic, political and pedagogical factors. Significant insights are also reported concerning the transformations of the scientific field of P.E., the changes in the discourse on the body, the differentiations in the *habitus* of teachers and the relationship between P.E. and teachers' gender.

Λέξεις κλειδιά

Φυσική Αγωγή, σώμα, εκπαίδευση, λόγος, παιδαγωγικός λόγος, *habitus*.

0. Εισαγωγή

Ο επιστημονικός διάλογος που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια γύρω από τη συμμετοχή του σώματος στη γνωστική διαδικασία, το ρόλο του στη διαμόρφωση του υποκειμένου και τις σχέσεις εξουσίας αποτελεί το πλαίσιο της παρούσας εργασίας. Υπάρχει σήμερα μια γενικότερη παραδοχή ότι το σώμα διαμορφώνεται από την πολιτισμική διαδικασία και δομείται κοινωνικά όχι μέσα από τη συναίνεση αλλά από την υλικότητα της εξουσίας, που ασκείται πάνω του (Mauss 2004, Foucault 1980). Η επιβολή της πολιτικής εξουσίας στα σώματα, κυρίως μέσα από τις πρακτικές των θεσμοθετημένων μηχανισμών επιτήρησης, ένας από τους οποίους είναι το σχολείο (Foucault, 1980), προσδίδει στη μελέτη της θέσης της Φυσικής Αγωγής (Φ.Α.) στο Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.) ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς είναι αυτή η οποία κατά κύριο λόγο διαχειρίζεται τη διαμόρφωση του σώματος στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η απόπειρα να μελετήσουμε ένα Γνωστικό Αντικείμενο (Γ.Α.), όπως είναι η Φ.Α., μας οδηγεί τόσο στις θεωρίες της πολιτισμικής αναπαραγωγής όσο και στις δομιστικές και μεταδομιστικές θεωρίες. Για τις θεωρίες συμβολικής αναπαραγωγής το κύρος που αποδίδεται σε ένα Γ.Α. δε σχετίζεται με την εγγενή του αξία, αλλά με το συμβολικό κύρος που του αποδίδεται μέσω των αρχών ταξινόμησης που το οριοθετούν σε σχέση με τα άλλα αντικείμενα του Α.Π. (Bernstein, 1991). Για τον Pierre Bourdieu (1999), αυτή η οριοθέτηση βρίσκεται σε στενή